

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ จะเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอในตารางที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย รายข้อในแต่ละด้าน และโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ได้เสนอในตารางที่ 6-9

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้เสนอในตารางที่ 10-27

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประชาธิปไตย

4.1 กิจกรรมที่เข้าร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย หน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาที่พบในการเข้าร่วมกิจกรรมและวิธีการแก้ไขปัญหาตามวิถีทางประชาธิปไตย

4.2 บุคคลที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน และการปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตย

4.3 ความคิดเห็นที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย

ตอนที่ 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้
เสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนในระบบโรงเรียนและ
นักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ				
1.1 ชาย	280	54.4	217	53.7
1.2 หญิง	235	45.6	187	46.3
รวม	515	100.0	404	100.0
2. อายุ				
2.1 15-17 ปี	455	88.3	72	17.8
2.2 18-20 ปี	60	11.7	178	44.1
2.3 21-25 ปี	-	-	123	30.4
2.4 มากกว่า 25 ปี	-	-	26	6.4
2.5 ไม่ตอบ	-	-	5	1.2
รวม	515	100.0	404	100.0
3. อาชีพ				
3.1 รับจ้าง	-	-	230	56.9
3.2 เกษตรกร	-	-	1	0.2
3.3 รับราชการ (ลูกจ้างหรือข้าราชการ)	-	-	12	3.0
3.4 รัฐวิสาหกิจ	-	-	4	1.0

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนในระบบโรงเรียนและ
นักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.5 เอกชน	-	-	45	11.1
3.6 อื่น ๆ (นักศึกษา)	-	-	104	25.7
3.7 ไม่ตอบ	-	-	8	2.0
รวม	-	-	404	100.0
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เกรดเฉลี่ยสะสมปีการศึกษาที่ผ่านมา				
4.1 ต่ำกว่า 2.00 (ต่ำกว่า 50 %)	110	21.4	53	13.1
4.2 2.00-2.56 (50-64%)	186	36.1	171	42.3
4.3 2.57-2.96 (65-74%)	90	17.5	93	23.0
4.4 2.97-3.16 (75-79%)	49	9.5	38	9.4
4.5 3.17-4.00 (80% ขึ้นไป)	76	14.8	25	6.2
4.6 ไม่ตอบ	4	0.8	24	5.9
รวม	515	100.0	404	100.0
5. รายได้				
5.1 ต่ำกว่า 1,001 บาทต่อเดือน	66	12.8	15	3.7
5.2 1,001-2,500 บาทต่อเดือน	255	57.3	58	14.4
5.3 2,501-4,000 บาทต่อเดือน	110	21.4	93	23.0
5.4 4,001-5,500 บาทต่อเดือน	20	3.9	109	27.0
5.5 5,501-7,000 บาทต่อเดือน	5	1.0	49	12.1
5.6 7,001-8,500 บาทต่อเดือน	1	0.2	15	3.7
5.7 8,501-10,000 บาทต่อเดือน	2	0.4	15	3.7
5.8 10,001-11,500 บาทต่อเดือน	-	-	3	0.7

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนในระบบโรงเรียนและ
นักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.9 สูงกว่า 11,500 บาทต่อเดือน	-	-	17	4.2
5.10 ไม่ตอบ	16	3.1	30	7.4
รวม	515	100.0	404	100.0
6. เขตการเลือกตั้งที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง				
6.1 เขตธนบุรี	25	4.9	15	3.7
6.2 เขตพระโขนง	30	5.8	4	1.0
6.3 เขตพญาไท	12	2.3	5	1.2
6.4 เขตบางพลัด	12	2.3	3	0.7
6.5 เขตบางเขน	21	4.1	37	9.2
6.6 เขตบางกอกน้อย	9	1.7	14	3.5
6.7 เขตราชเทวี	15	2.9	7	1.7
6.8 เขตสาทร	-	-	7	1.7
6.9 เขตคลองเตย	32	6.2	10	2.5
6.10 เขตปทุมวัน	4	0.8	3	0.7
6.11 เขตราชบุรีบูรณะ	4	0.8	19	4.7
6.12 เขตบางกะปิ	35	6.8	34	8.4
6.13 เขตมีนบุรี	14	2.7	4	1.0
6.14 เขตภาษีเจริญ	41	8.0	14	3.5
6.15 เขตยานนาวา	42	2.3	13	3.2
6.16 เขตจอมทอง	27	5.2	16	4.0
6.17 เขตบางกอกใหญ่	7	1.4	5	1.2
6.18 เขตบางคอแหลม	5	1.0	2	0.5

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนในระบบโรงเรียนและ
นักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6.19 เขตบึงกุ่ม	50	9.7	12	3.0
6.20 เขตพระนคร	20	3.8	20	4.9
6.21 เขตบางขุนเทียน	15	2.9	8	2.0
6.22 เขตดินแดง	31	6.1	8	2.0
6.23 เขตเลือกตั้งต่างจังหวัด	48	9.3	122	30.2
6.24 ไม่ตอบ	40	7.8	22	5.4
รวม	515	100.0	404	100.0

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระบบโรงเรียน จำนวน 515 คน แบ่งออกเป็น นักเรียนชาย จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 และนักเรียนหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 455 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 และนักเรียนที่มีอายุ 18-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-2.56 (50-64 %) มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 2.97-3.16 (75-79 %) มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ส่วนรายได้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 เป็นผู้มีรายได้ 1,001-2,500 บาท ต่อเดือน รายได้ 7,001-8,500 บาทต่อเดือน มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 สำหรับเขตการเลือกตั้งที่นักเรียนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในเขตเลือกตั้งในเขตบึงกุ่ม คิดเป็นร้อยละ 9.7

นักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 404 คน แบ่งออกเป็น นักศึกษาชาย จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7 และนักศึกษานหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3

นักศึกษาที่มีอายุ 18-20 ปี มีจำนวนมากที่สุด 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 และนักศึกษาที่มีอายุมากกว่า 25 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 สำหรับอาชีพ พบว่ามากกว่า 1 ใน 2 ของจำนวนนักศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-2.56 (50-64 %) มีจำนวนนักศึกษามากที่สุด 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.17-4.00 (80 % ขึ้นไป) มีจำนวนนักศึกษาน้อยที่สุด 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ส่วนรายได้ พบว่า นักศึกษามีรายได้ 4,001-5,500 บาทต่อเดือน จำนวนมากที่สุด 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รายได้ 10,001-11,500 บาทต่อเดือน มีนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 และเขตการเลือกตั้งที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ นักศึกษาต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตบางเขน คิดเป็นร้อยละ 9.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเรื่อง แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย รายข้อในแต่ละด้านและโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 6-9

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	(N = 515 คน)		(N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะในระดับใด ย่อมเป็นผู้มีเหตุผล	3.80	1.12	3.98	1.00
2. ประชาชนทุกคนสามารถคิดและแก้ปัญหาได้ อย่างถูกต้อง	3.16	1.04	3.33	0.98
3. เราไม่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคล อื่นเพราะเรามีความคิดเห็นเป็นของเราเอง	1.77	0.94	2.22	1.13
4. เราต้องดักเตือน ชี้นำพฤติกรรมหรือ การปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องของคนอื่น	3.77	0.82	3.57	0.94
5. รัฐบาลไม่ควรละเมิดสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม	4.07	0.89	3.87	1.02
6. การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคมจะก่อ ให้เกิดความสงบสุขในสังคม	4.74	0.51	4.58	0.66
7. ประชาชนน่าจะได้รับการคุ้มครองจาก กฎหมาย	4.73	0.54	4.58	0.62

ตารางที่ 6 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน (N = 515 คน)		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	8. บุคคลที่มีความสามารถมากจะได้รับโอกาสดี กว่าบุคคลที่มีความสามารถน้อย	3.45	1.15	3.47
9. บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงย่อมจะมีสิทธิ ในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าบุคคลที่มี ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ	2.22	1.26	2.43	1.21
10. การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชน ไม่ช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่จะ ปกครองตนเอง	2.44	1.06	2.69	1.05
11. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย	4.39	0.87	4.01	0.97
12. อำนาจการบริหารประเทศไม่จำเป็นต้องมา จากความยินยอมของประชาชน	1.77	1.03	2.01	1.12
13. การบริหารประเทศจะประสบความสำเร็จได้ ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วม	1.81	1.16	1.91	1.11
14. การถือมติตามเสียงข้างมากนั้นควรจะต้อง คำนึงถึงผลประโยชน์ของเสียงข้างน้อยด้วย	3.75	0.92	3.59	0.99
15. ประชาชนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงผู้นำของ ตนเองได้	1.86	0.91	2.06	1.00
16. รัฐบาลสามารถดักฟังโทรศัพท์ของประชาชน ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย	1.39	0.80	1.58	0.98
17. ถ้าประชาชนไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจ แก้ปัญหของผู้บริหารประเทศ ประชาชนต้อง ทำการต่อต้าน	3.13	1.03	3.19	1.17

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วสิ่งที่นักเรียนในระบบโรงเรียนและนัศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ต่ำอย่างยิ่ง คือ การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม จะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ($\bar{X} = 4.74$, $\bar{X} = 4.58$) ประชาชนน่าจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย ($\bar{X} = 4.73$, $\bar{X} = 4.58$) การรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ประชาชนทุกคนสามารถคิดและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.16$, $\bar{X} = 3.33$) ถ้าประชาชนไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจแก้ปัญหาของผู้บริหารประเทศ ประชาชนต้องทำการต่อต้าน ($\bar{X} = 3.13$, $\bar{X} = 3.19$) การรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับไม่ดี คือ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงย่อมจะมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ($\bar{X} = 2.22$, $\bar{X} = 2.43$) การบริหารประเทศจะประสบความสำเร็จได้ ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 1.81$, $\bar{X} = 1.91$) ประชาชนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงผู้นำของตนเองได้ ($\bar{X} = 1.86$, $\bar{X} = 2.06$) ส่วนที่นักเรียนในระบบโรงเรียนและนัศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการรับรู้ไม่ตรงกัน คือ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนไม่ช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่จะปกครองตนเอง นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับไม่ดี ($\bar{X} = 2.44$) แต่นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบ
โรงเรียน และนัศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน (N = 515 คน)		นัศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	1. สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ออกกฎหมาย	3.15	0.97	3.00
2. นายกรัฐมนตรีเลือกรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลได้ โดยไม่ต้องได้รับการยินยอมจากสภาผู้แทน ราษฎร	3.98	0.89	3.81	0.96
3. ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้	4.09	0.80	3.83	0.90
4. รัฐบาลซึ่งทำหน้าที่บริหารประเทศในบางกรณี อาจมาจากการปฏิวัติ	3.29	1.06	3.29	1.03
5. ฝ่ายค้านสามารถเรียกร้องให้ประชาชน สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้	3.42	0.94	3.44	0.99
6. นายกรัฐมนตรีควรมาจากการเสนอชื่อผู้ที่ไม่ สังกัดพรรคการเมือง	2.94	1.13	3.16	1.15
7. ประชาชนมีสิทธิในการตรวจสอบคำพิพากษา ของศาลได้	3.67	0.99	3.42	1.04
8. การยกเลิกคำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยไม่ ได้รับความยินยอมจากผู้พิพากษา สามารถ กระทำได้	3.43	0.95	3.40	0.96
9. กรณีที่กฎหมายขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายนั้นควรอยู่ภายใต้การกำกับของ ตุลาการรัฐธรรมนูญ	3.77	0.82	3.51	0.90

ตารางที่ 7 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย
 ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบ
 โรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน	
	(N = 515 คน)		(N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
10. ฝ่ายค้านควรวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลต่อหน้า สื่อมวลชนและสาธารณชน	3.41	1.15	3.42	1.25
11. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น	4.23	0.77	4.14	0.77
12. ตามกฎหมาย ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	4.46	0.72	4.45	0.82
13. พรรคการเมืองไม่ควรได้รับเงินอุดหนุนจาก รัฐบาล	2.44	1.07	2.54	1.13
14. บุคคลที่จะเป็นรัฐมนตรีต้องเคยเป็นผู้แทน ราษฎรในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว	3.24	1.06	3.05	1.08
15. พรรคฝ่ายค้านสามารถถล่มล้างรัฐบาลได้ โดย การขัดขวางการดำเนินงานทุกอย่างของ รัฐบาล	4.00	0.99	3.71	1.07
16. นายกรัฐมนตรีควรเป็นผู้นำร่างพระราช บัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรง ลงพระปรมาภิไธย	1.92	0.96	1.94	1.01
17. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยใน เรื่องใด ๆ ที่ไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ	3.04	0.93	2.93	0.89

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้ว สิ่งที่นักเรียนในระบบโรงเรียนและ นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้ เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้าน รูปแบบการปกครองประชาธิปไตยอยู่ในระดับต้อยยิ่ง คือ การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ ประชาชนมีส่วนในการปกครองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.23$, $\bar{X} = 4.14$) การรับรู้เรื่องแนวคิด พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือ สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ออกกฎหมาย ($\bar{X} = 3.15$, $\bar{X} = 3.00$) รัฐบาลซึ่งทำหน้าที่ บริหารประเทศในบางกรณีอาจมาจากการปฏิวัติ ($\bar{X} = 3.29$, $\bar{X} = 3.29$) นายกรัฐมนตรีควร มาจากการเสนอชื่อผู้ที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง ($\bar{X} = 2.94$, $\bar{X} = 3.16$) บุคคลที่จะเป็น รัฐมนตรีต้องเคยเป็นผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ($\bar{X} = 3.24$, $\bar{X} = 3.05$) ศาล รัฐธรรมนูญไม่มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใด ๆ ที่ไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ($\bar{X} = 3.04$, $\bar{X} = 2.93$) การรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบ การปกครองประชาธิปไตยอยู่ในระดับไม่ดี คือ พรรคการเมืองไม่ควรได้รับเงินอุดหนุนจาก รัฐบาล ($\bar{X} = 2.44$, $\bar{X} = 2.54$) นายกรัฐมนตรีควรเป็นผู้นำร่างพระราชบัญญัติที่ผ่าน ความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ขึ้นทูลเกล้าฯถวายพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ($\bar{X} = 1.92$, $\bar{X} = 1.94$) ส่วนนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนมี การรับรู้ไม่ตรงกัน คือ การยกเลิกคำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก ผู้พิพากษาสามารถกระทำได้ นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.43$) แต่ นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
และนัศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน (N = 515 คน)		นัศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	1. เราควรพูดชมเชยญาติพี่น้อง เพื่อน หรือ บุคคลใดก็ตามเมื่อประพฤติตนเป็นคนดี	4.44	0.63	4.39
2. เด็กรุ่นใหม่คนใดที่ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ ระเบียบวินัยเป็นคนที่ล้ำสมัย	4.36	0.85	4.23	0.92
3. การชิงรถมอเตอร์ไซด์เป็นการกระทำที่ทำให้ บุคคลอื่นเกิดความรำคาญ	1.56	1.01	2.01	1.32
4. ความคิดของผู้อื่นอาจเป็นประโยชน์กับเราได้	4.45	0.67	4.23	0.74
5. ผู้นำจะต้องมีสิทธิเหนือกว่าสมาชิกของกลุ่ม	3.50	1.11	2.96	1.14
6. เราสามารถอยู่ร่วมกับคนที่นับถือศาสนาต่าง กับเราในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.47	0.64	4.15	0.76
7. ท่านยินดีที่จะเสียสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์เพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่ง ใจเดียวกันของหมู่คณะ	4.18	0.74	4.16	0.71
8. การวางแผนงานก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง จะทำให้งานเกิดการล่าช้า และเสียเวลา	1.69	0.85	1.86	0.94
9. การพัฒนาประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	1.51	0.85	1.76	0.95
10. เด็กรุ่นใหม่ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกัน สืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ	1.42	0.69	1.42	0.76

ตารางที่ 8 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
และนัศึกษานอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน (N = 515 คน)		นัศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	11. ทุกคนต้องร่วมประเมินผลการทำงานร่วมกัน หลังจากทำงานเสร็จสิ้นเพื่อร่วมกันปรับปรุง และเป็นแนวทางในการทำงานครั้งต่อไป	4.46	0.66	4.34
12. การแบ่งงานกันทำหลาย ๆ คนภายในกลุ่ม จะ ทำให้กลุ่มเกิดความวุ่นวาย	1.98	0.89	2.09	0.96
13. เมื่องานของกลุ่มเกิดความผิดพลาดสมาชิก ทุกคนควรรับผิดชอบร่วมกัน	1.53	0.69	1.59	0.68
14. ท่านไม่ควรเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ เพราะ คนอื่นจะรู้และเลียนแบบ	1.73	0.76	1.92	0.83
15. ท่านให้ความเชื่อถือความคิดของบุคคลที่มีชื่อ เสียง โดยไม่ต้องค้นคว้า หรือทดลอง	2.01	0.91	2.20	1.06
16. สิ่งที่เราเห็นว่าดี หากคนอื่นทักท้วงว่าไม่ดี เราต้องพิจารณาใหม่	1.83	0.69	1.94	0.76
17. ควรยึดถึงเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่ายึดถือตัว บุคคล	1.44	0.67	1.68	0.78

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้ว สิ่งที่นักเรียนในระบบโรงเรียน และ
นัศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถี
ชีวิตประชาธิปไตยอยู่ในระดับดีอย่างยิ่ง คือ เราควรพูดชมเชยญาติพี่น้อง เพื่อน หรือบุคคล
ใดก็ตาม เมื่อประพฤติกรรมเป็นคนดี ($\bar{X} = 4.44$, $\bar{X} = 4.39$) เด็กรุ่นใหม่คนใดที่ปฏิบัติตนอยู่

ในกรอบระเบียบวินัยเป็นคนที่ล้าสมัย ($\bar{X} = 4.36$, $\bar{X} = 4.23$) ความคิดของผู้อื่นอาจเป็นประโยชน์กับเราได้ ($\bar{X} = 4.45$, $\bar{X} = 4.23$) ทุกคนต้องร่วมประเมินผลการทำงานร่วมกันหลังจากทำงานเสร็จสิ้น เพื่อร่วมกันปรับปรุงและเป็นแนวทางในการทำงานครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.46$, $\bar{X} = 4.34$) การรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย อยู่ในระดับไม่ดีย่างยิ่ง คือ การพัฒนาประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาลประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 1.51$, $\bar{X} = 1.76$) เด็กรุ่นใหม่ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกับสืบสานอนุรักษ์ ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X} = 1.42$, $\bar{X} = 1.42$) เมื่องานของกลุ่มเกิดความผิดพลาด สมาชิกทุกคนควรรับผิดชอบร่วมกัน ควรยึดถือเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่ายึดถือตัวบุคคล ($\bar{X} = 1.44$, $\bar{X} = 1.68$) ส่วนนักเรียนในระบบโรงเรียน และนัักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีการรับรู้ไม่ตรงกัน คือ ผู้นำจะต้องมีสิทธิเหนือกว่าสมาชิกของกลุ่ม นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.50$) แต่นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนักศึกษา นอกระบบโรงเรียน

แนวคิดพื้นฐาน เกี่ยวกับประชาธิปไตย	นักเรียนในระบบ โรงเรียน (N = 515 คน)		นักศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N = 404 คน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	3.07	0.30	3.12
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	3.44	0.27	3.36	0.26
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	2.74	0.18	2.76	0.23
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	3.08	0.14	3.08	0.16

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่า สิ่งที่นักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.07$, $\bar{X} = 3.12$) และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ($\bar{X} = 2.74$, $\bar{X} = 2.76$) ส่วนที่นักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้ไม่ตรงกัน คือ ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.44$) แต่นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา คือ เพศ อายุ อาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ และเขตการเลือกตั้งต่างกัน จะมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา คือ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ และเขตการเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 10-19

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน ระหว่างนักเรียนชาย-หญิง

แนวคิดพื้นฐาน เกี่ยวกับ ประชาธิปไตย	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t-Value	2-Tail Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ชาย	280	3.11	0.32	3.38	0.001*
	หญิง	235	3.03	0.27		
ด้านรูปแบบการปกครอง ประชาธิปไตย	ชาย	280	3.42	0.28	-2.07	0.040*
	หญิง	235	3.47	0.26		
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ชาย	280	2.75	0.20	2.25	0.026*
	หญิง	235	2.72	0.17		
รวมทั้ง 3 ด้าน	ชาย	280	3.10	0.14	2.01	0.047*
	หญิง	235	3.07	0.13		

* $P < .05$

จากตารางที่ 10 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนชายในระบบโรงเรียนกับนักเรียนหญิงในระบบโรงเรียน พบว่า นักเรียนชายในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยภาพรวมแตกต่างจากนักเรียนหญิงในระบบโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนชายในระบบโรงเรียนตามการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย แตกต่างจากนักเรียนหญิงในระบบโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และโดยภาพรวมนักเรียนชายมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนหญิง แต่ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย นักเรียนหญิงมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนชาย

ตารางที่ 11 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากอายุที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	1	0.12	0.12	1.33	0.25
	ภายในกลุ่ม	513	45.61	0.09		
	รวม	514	45.73			
ด้านรูปแบบการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	1	0.0024	0.0024	0.03	0.86
	ภายในกลุ่ม	513	38.08	0.07		
	รวม	514	38.08			
ด้านวิถีชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	1	0.01	0.01	0.38	0.54
	ภายในกลุ่ม	513	17.47	0.03		
	รวม	514	17.49			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	1	0.03	0.03	1.46	0.23
	ภายในกลุ่ม	513	10.04	0.02		
	รวม	514	10.07			

จากตารางที่ 11 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีอายุต่างกัมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	0.99	0.25	2.84	0.02*
	ภายในกลุ่ม	506	43.85	0.09		
	รวม	510	44.84			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	1.32	0.33	4.60	0.0012*
	ภายในกลุ่ม	506	36.29	0.07		
	รวม	510	37.61			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	0.25	0.06	1.87	0.11
	ภายในกลุ่ม	506	16.87	0.03		
	รวม	510	17.12			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.05	0.01	0.68	0.61
	ภายในกลุ่ม	506	9.86	0.02		
	รวม	510	9.91			

* $P < .05$

จากตารางที่ 12 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแนวคิดพื้นฐาน

เกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกั นนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่ใดบ้าง ที่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่อง แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย และด้านรูปแบบ การปกครองประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบอัตราส่วน F โดยวิธีการของเซฟเฟ (Sheffe') วิเคราะห์ตรวจสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง ตารางที่ 13-14

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์	\bar{X}	X_4	X_3	X_5	X_2	X_1
ทางการเรียน		3.032	3.034	3.037	3.067	3.151
2.97-3.16 (X_4)	3.032	-	0.002	0.005	3.035	0.119
2.57-2.96 (X_3)	3.034	-	-	0.003	0.033	0.117*
3.17-4.00 (X_5)	3.0.37	-	-	-	0.030	0.114
2.00-2.56 (X_2)	3.067	-	-	-	-	0.084
ต่ำกว่า 2.00 (X_1)	3.151	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.57-2.96 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบ
โรงเรียนโดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	\bar{X}	X_1	X_2	X_5	X_3	X_4
		3.38	3.41	3.48	3.49	3.54
ต่ำกว่า 2.00 (X_1)	3.38	-	0.03	0.10	0.11	0.16*
2.00-2.56 (X_2)	3.41	-	-	0.07	0.08	0.13
3.17-4.00 (X_5)	3.48	-	-	-	0.01	0.06
2.57-2.96 (X_3)	3.49	-	-	-	-	0.05
2.97-3.16 (X_4)	3.54	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.97-3.16 มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 15 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	6	3.27	0.55	6.65	0.00*
	ภายในกลุ่ม	492	40.33	0.08		
	รวม	498	43.60			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	6	0.66	0.11	1.54	0.16
	ภายในกลุ่ม	492	35.25	0.07		
	รวม	498	35.91			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	6	0.48	0.08	2.38	0.03*
	ภายในกลุ่ม	492	16.43	0.03		
	รวม	498	16.91			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	6	0.54	0.05	4.86	0.0001*
	ภายในกลุ่ม	492	9.09	0.02		
	รวม	498	9.63			

* $P < .05$

จากตารางที่ 15 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกันมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกันนั้น มีรายได้คู่ใดบ้างที่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย และโดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน จึงได้ทดสอบอัตราส่วน F โดยวิธีการของเซฟเฟ้ (Sheffe') วิเคราะห์ตรวจสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 16-18

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	X_7	X_3	X_2	X_1	X_4	X_5	X_6
		2.9118	3.0540	3.0546	3.1150	3.1265	3.2941	4.7059
8,500-10,000 (X_4)	2.0118	-	0.1422	0.1428	0.2032	0.2147	0.3823	1.7941
2,501-4,000 (X_4)	3.0540	-	-	0.0006	0.0610	0.0725	0.2401	1.6519*
1,001-2,500 (X_4)	3.0546	-	-	-	0.0604	0.0719	0.2395	1.6513*
ต่ำกว่า 1,001 (X_4)	3.1150	-	-	-	-	0.0115	0.1791	1.5909*
4,001-5,500 (X_4)	3.1265	-	-	-	-	-	0.1676	1.5794*
5,501-7,000 (X_4)	3.2941	-	-	-	-	-	-	1.4118*
7,001-8,500 (X_4)	4.7059	-	-	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 16 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ระหว่าง 7,001-8,500 บาท มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,001 บาท, 1,001-2,500 บาท, 2,501-4,000 บาท, 4,001-5,500 บาท, 5,501-7,000 บาท, 8,501-10,000 บาท ส่วนรายได้คู่อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน
โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	X_5	X_4	X_2	X_3	X_1	X_7	X_6
		2.68	2.70	2.73	2.75	2.76	2.82	3.35
5,501-7,000 (X_5)	2.68	-	0.02	0.05	0.07	0.08	0.14	0.67
4,001-5,500 (X_4)	2.70	-	-	0.03	0.05	0.06	0.12	0.65*
1,001-2,500 (X_2)	2.73	-	-	-	0.02	0.03	0.09	0.62*
2,501-4,000 (X_3)	2.75	-	-	-	-	0.10	0.07	0.60
ต่ำกว่า 1,001 (X_1)	2.76	-	-	-	-	-	0.06	0.59
8,501-10,000 (X_7)	2.82	-	-	-	-	-	-	0.53
7,001-8,500 (X_6)	3.35	-	-	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 17 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ระหว่าง 7,001-8,500 บาท มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-2,500 บาท และ 4,001-5,500 บาท ส่วนรายได้ผู้อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้านตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน

รายได้	\bar{X}	X_7	X_2	X_4	X_3	X_1	X_5	X_6
		3.039	3.071	3.082	3.086	3.123	3.184	3.667
8,500-10,000 (X_7)	3.039	-	0.032	0.043	0.047	0.084	0.145	0.628*
1,001-2,500 (X_2)	3.071	-	-	0.011	0.015	0.052	0.113	0.596*
4,001-5,500 (X_4)	3.082	-	-	-	0.004	0.041	0.102	0.585*
2,501-4,000 (X_3)	3.086	-	-	-	-	0.037	0.098	0.581
ต่ำกว่า 1,001 (X_1)	3.123	-	-	-	-	-	0.061	0.544*
5,501-7,000 (X_5)	3.184	-	-	-	-	-	-	0.483
7,001-8,500 (X_6)	3.667	-	-	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ระหว่าง 7,001-8,500 บาท มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน สูงกว่านักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,001 บาท, 1,001-2,500 บาท, 4,001-5,500 บาท และ 8,501-10,000 บาท ส่วนรายได้คู่อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากเขตการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	19	2.14	0.11	1.45	0.10
	ภายในกลุ่ม	455	35.39	0.08		
	รวม	474	37.53			
ด้านรูปแบบการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	19	1.64	0.09	1.19	0.26
	ภายในกลุ่ม	455	32.84	0.07		
	รวม	474	34.47			
ด้านวิถีชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	19	0.83	0.04	1.31	0.17
	ภายในกลุ่ม	455	15.09	0.03		
	รวม	474				
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	19	0.45	0.02	1.30	0.18
	ภายในกลุ่ม	455	8.31	0.02		
	รวม	474	8.76			

จากตารางที่ 9 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีเขตการเลือกตั้งต่างกัน พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีเขตการเลือกตั้งต่างกันมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา คือ เพศ อายุ อาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ และเขตการเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 20-26

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตาม การรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างนักเรียนชาย-หญิง

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t-Value	2-Tail Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ชาย	217	3.17	0.37	2.98	0.003*
	หญิง	187	3.07	0.30		
ด้านรูปแบบการปกครอง ประชาธิปไตย	ชาย	217	3.38	0.28	1.61	0.11
	หญิง	187	3.38	0.24		
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ชาย	217	2.77	0.24	0.49	0.62
	หญิง	187	2.76	0.21		
รวมทั้ง 3 ด้าน	ชาย	217	3.10	0.17	3.17	0.002*
	หญิง	187	3.05	0.15		

* $P < .05$

จากตารางที่ 20 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตาม การรับรู้ของนักศึกษาชายนอกระบบโรงเรียน และนักศึกษาหญิงนอกระบบโรงเรียน พบว่า นักศึกษาชายนอกระบบโรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดย ภาพรวมแตกต่างจากนักศึกษาหญิงนอกระบบโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชายนอกระบบ โรงเรียน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยภาพรวมสูงกว่า นักศึกษาหญิงนอกระบบโรงเรียน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาชายนอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 1 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย แตกต่างจากนักศึกษาหญิงนอกระบบโรงเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชายนอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิด พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย สูงกว่านักศึกษาหญิง นอกระบบโรงเรียน ส่วนแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ ของนักศึกษาชาย นอกระบบโรงเรียน และนักศึกษาหญิงนอกระบบโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์ตามอายุที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.56	0.19	1.63	0.18
	ภายในกลุ่ม	395	45.49	0.12		
	รวม	398	46.05			
ด้านรูปแบบการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.41	0.14	2.04	0.11
	ภายในกลุ่ม	395	26.57	0.07		
	รวม	398	26.98			
ด้านวิถีชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	3	0.26	0.09	1.71	0.16
	ภายในกลุ่ม	395	20.05	0.06		
	รวม	398	20.31			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.15	0.05	1.91	0.13
	ภายในกลุ่ม	395	10.26	0.03		
	รวม	398	10.41			

จากตารางที่ 21 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน พบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากอาชีพที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	5	0.29	0.06	0.49	0.78
	ภายในกลุ่ม	390	45.84	0.12		
	รวม	395	46.13			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	5	0.21	0.04	0.59	0.70
	ภายในกลุ่ม	390	27.01	0.07		
	รวม	395	27.22			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	5	0.14	0.03	0.52	0.76
	ภายในกลุ่ม	390	20.18	0.05		
	รวม	395	20.32			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	5	0.06	0.01	0.42	0.84
	ภายในกลุ่ม	390	10.37	0.03		
	รวม	395	10.43			

จากตารางที่ 22 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีอาชีพต่างกั้มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 23 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	0.68	0.17	1.41	0.23
	ภายในกลุ่ม	375	44.94	0.12		
	รวม	379	45.62			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	0.91	0.23	3.52	0.01*
	ภายในกลุ่ม	375	24.16	0.06		
	รวม	379	25.06			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	4	0.11	0.03	0.56	0.69
	ภายในกลุ่ม	375	18.84	0.05		
	รวม	379	18.95			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.02	0.01	0.23	0.92
	ภายในกลุ่ม	375	10.10	0.03		
	รวม	379	10.12			

* $P < .05$

จากตารางที่ 23 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 1 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่ใดบ้างที่มีผลทำให้นักศึกษานอกระบบโรงเรียน มีแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบอัตราส่วน F โดยวิธีการของเซฟเฟ้ (Sheffe') วิเคราะห์ตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 24

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	X_3	X_1	X_2	X_4	X_5
		3.332	3.337	3.344	3.431	3.510
2.57-2.96 (X_3)	3.332	-	0.005	0.012	0.099	0.178*
ต่ำกว่า 2.00 (X_1)	3.337	-	-	0.007	0.094	0.173
2.00-2.56 (X_2)	3.344	-	-	-	0.087	0.166*
3.97-3.16 (X_4)	3.431	-	-	-	-	0.079
3.17-4.00 (X_5)	3.510	-	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 24 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.17-4.00 มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย สูงกว่านักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.00-2.56 และ 2.57-2.96 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ ไม่มีผลทำให้นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 25 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	8	0.32	0.04	0.34	0.95
	ภายในกลุ่ม	365	43.62	0.12		
	รวม	373	43.94			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	8	0.93	0.12	1.76	0.08
	ภายในกลุ่ม	365	24.20	0.67		
	รวม	37	25.13			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	8	0.32	0.04	0.81	0.60
	ภายในกลุ่ม	365	18.35	0.05		
	รวม	373	18.67			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	8	0.04	0.005	0.17	0.99
	ภายในกลุ่ม	365	9.67	0.03		
	รวม	373	9.71			

จากตารางที่ 25 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 26 สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากเขตการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

ประชาธิปไตย	แหล่งแห่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F Prob.
ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	19	3.18	0.17	1.43	0.11
	ภายในกลุ่ม	362	42.24	0.12		
	รวม	381	45.42			
ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	19	1.96	0.10	1.56	0.06
	ภายในกลุ่ม	362	23.92	0.07		
	รวม	381	25.88			
ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย	ระหว่างกลุ่ม	19	1.12	0.06	1.15	0.30
	ภายในกลุ่ม	362	18.58	0.05		
	รวม	381	19.70			
รวมทั้ง 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	19	0.42	0.02	0.80	0.71
	ภายในกลุ่ม	362	9.95	0.03		
	รวม	381	10.37			

จากตารางที่ 26 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีเขตการเลือกตั้งต่างกัน พบว่า นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีเขตการเลือกตั้งต่างกันมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ระหว่างนักเรียนในระบบโรงเรียนกับนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตาม การรับรู้ระหว่างนักเรียนในระบบโรงเรียน กับนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

ประชาธิปไตย	ประเภทของนักเรียน	N	\bar{X}	S.D.	t-Value	2-Tail Prob.
	นักศึกษา					
ด้านอุดมการณ์	นักเรียนในระบบโรงเรียน	515	3.07	0.30	-2.22	0.03*
ประชาธิปไตย	นักศึกษานอกระบบโรงเรียน	404	3.12	0.34		
ด้านรูปแบบการ	นักเรียนในระบบโรงเรียน	515	3.44	0.27	4.76	0.00*
ปกครองประชาธิปไตย	นักศึกษานอกระบบโรงเรียน	404	3.36	0.26		
ด้านวิถีชีวิต	นักเรียนในระบบโรงเรียน	515	2.74	0.18	-1.67	0.10
ประชาธิปไตย	นักศึกษานอกระบบโรงเรียน	404	2.76	0.23		
รวมทั้ง 3 ด้าน	นักเรียนในระบบโรงเรียน	515	3.08	0.14	0.43	0.66
	นักศึกษานอกระบบโรงเรียน	404	3.08	0.16		

* $P < .05$

จากตารางที่ 27 การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตาม การรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนกับนักศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย และด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย แตกต่างจากนักศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย สูงกว่านักศึกษานอกระบบโรงเรียน และนักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย สูงกว่านักศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยนักเรียนในระบบโรงเรียนตอบข้อคำถามจำนวน 446 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.60 จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 515 ฉบับ และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนตอบข้อคำถาม จำนวน 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.06 จากแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 404 ฉบับ

จากประเด็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดูค่าหลัก หรือวลีหลัก และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อที่ความต้องการทราบถึงแนวความคิดของเยาวชนในระบบโรงเรียนและนักศึกษานอกระบบโรงเรียนว่ามีการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทใดบ้าง การเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมมีการปฏิสัมพันธ์ การมีบทบาทผู้นำในการตัดสินใจ สมาชิกในการปฏิบัติตาม มีการแก้ปัญหาตามวิถีทางประชาธิปไตย และความคิดเห็นที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย ดังนั้น เพื่อที่จะได้ข้อมูลว่าเยาวชนมีแนวคิดเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้น จึงได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นคำบรรยาย ดังนี้

4.1 กิจกรรมที่เข้าร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย หน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาที่พบในการเข้าร่วมกิจกรรม และวิธีการแก้ไขปัญหตามวิถีทางประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนเกินกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 63.23 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.06 ที่เข้าร่วมกิจกรรมในสถานศึกษา รองลงมา นักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.39 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.75 ที่เข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว และน้อยที่สุด นักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.38 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.36 ที่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคม หน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.10 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.10 ทำหน้าที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ส่วนการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของกลุ่มนั้น มีนักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.90 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ส่วนในเรื่องของปัญหาที่พบในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ปัญหาที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในระบบ

โรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละเรื่องนั้นมากน้อยแตกต่างกัน โดยนักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.32 ประสบปัญหาการที่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 18.83 ประสบปัญหาการขาดความสามัคคี และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.47 ประสบปัญหาอุปสรรคในการทำงานไม่สมบูรณ์ และการไม่กล้าแสดงออก ส่วนนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.94 ประสบปัญหาการขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 17.56 ประสบปัญหาสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.09 ประสบปัญหาการขาดความรับผิดชอบ และสุดท้ายเมื่อประสบปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรม ก็จะต้องมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามวิถีทางประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 30.72 ใช้วิธีแก้ไขปัญหโดยการเตรียมวางแผนในการทำงานล่วงหน้า รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 24.44 ใช้วิธีการแก้ไขปัญหโดยการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความรับผิดชอบในการทำงาน และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.44 ใช้วิธีการแก้ไขปัญหโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อมวลชน ส่วนนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34.77 ใช้วิธีการแก้ไขปัญหา 2 วิธี คือ โดยการเตรียมวางแผนในการทำงานล่วงหน้า อธิบายและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำงาน รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 15.05 ใช้วิธีการแก้ไขปัญหโดยการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความรับผิดชอบในการทำงาน และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.36 ใช้วิธีการแก้ไขปัญหโดยการมีบทลงโทษแก่ผู้ไม่ปฏิบัติตาม

4.2 บุคคลที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน และการปลูกฝังพฤติกรรม ความเป็นประชาธิปไตย พบว่าส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนนำบิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง มาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามเหมือนกัน คือ มีนักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.80 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.42 รองลงมา นักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.78 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.62 ได้นำนักการเมืองเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตาม สำหรับนักเรียนในระบบโรงเรียน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.12 นำบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์มาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตาม แต่นักศึกษานอกระบบโรงเรียน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.36 นำเอาศิลปินมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตาม

นอกจากนี้นักเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียน นักศึกษา พบว่า ทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.44 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.58 มีความคิดเห็นว่าการปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน นักศึกษาควรใช้วิธีการให้การอบรมเด็กให้เคารพกฎเกณฑ์ มีความซื่อสัตย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความอดทน มีเหตุมีผล รongลงมา นักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34.30 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.75 มีความคิดเห็นว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย นักเรียน นักศึกษาไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารบ้านเอง จะมีส่วนช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน นักศึกษา ส่วนนักเรียนในระบบโรงเรียน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.91 และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.08 ซึ่งมีความคิดเห็นว่าการเมือง ครู อาจารย์ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน

4.3 ความคิดเห็นที่มีต่อประชาธิปไตยในสังคมไทย พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.55 มีความคิดเห็นว่าการเลือกตั้งยังมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง รongลงมา คิดเป็นร้อยละ 15.69 มีความคิดเห็นว่าการเลือกตั้งในสังคมไทยยังไม่ดี และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.22 มีความคิดเห็นว่าการสมควรให้เยาวชนอายุ 18 ปี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนนักศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวนสูงสุด 73 คน คิดเป็นร้อยละ 16.16 ไม่แสดงความคิดเห็น รongลงมา คิดเป็นร้อยละ 16.85 มีความคิดเห็นว่าการเลือกตั้งในสังคมไทยยังไม่ดี และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.35 มีความคิดเห็นว่าการตัดสินใจควรให้มีความเป็นธรรมต่อประชาชน

ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนและนักศึกษา ทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นตรงกันว่า สังคมประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย รูปแบบการปกครอง

ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย จะมีองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบใดเพียงอย่างเดียวยังไม่ได้ องค์ประกอบทั้ง 3 เรื่อง ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกัน จึงจะทำให้สังคมไทยมีความเป็นประชาธิปไตยที่ดีและสมบูรณ์

นักเรียน และนักศึกษา จำนวน 7 คน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ส่วนใหญ่นักเรียนจะเป็นผู้มีความรู้มากพอสมควรในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย แต่เรื่องรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย นักเรียนยังไม่ค่อยมีความรู้มากนักในบางเรื่อง และยังขาดความเข้าใจอยู่อีกมาก นักเรียนจะมีความรู้ในเรื่องการเลือกตั้งมากพอสมควร เพราะมีการรณรงค์ให้นักเรียนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีการจำลองสถานการณ์การเลือกตั้งเพื่อให้นักเรียนจะได้เกิดจิตสำนึกในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนในชาติ นักเรียนจำนวน 1 คน มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ถ้ามีแต่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย แต่ไม่นำความรู้ที่มีอยู่ไปเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักแห่งประชาธิปไตย ก็จะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะถ้าประชาชนปฏิบัติตามไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน ก็หมายความว่าบุคคลนั้นยังไม่ได้ปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตย การปฏิบัติตนในวิถีทางประชาธิปไตยนั้น ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น ใช้สิทธิของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมถูกต้อง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วย

นอกจากนี้นักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ประชาธิปไตยในสังคมไทยปัจจุบันยังไม่ดี ซึ่งสามารถแยกพิจารณาจากองค์ประกอบของประชาธิปไตย 3 เรื่อง คือ

1) อุดมการณ์ประชาธิปไตย มีหลักความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำได้อย่างอิสระ แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขต ไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน ซึ่งทุกคนจะยึดถือร่วมกัน แต่ในปัจจุบันเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดี ประชาชนตกงานกันมาก ทำให้ครอบครัวของผู้ตกงานมีความเดือดร้อน หรือบุคคลที่มีงานก็ถูกลดเงินเดือน โบนัส ก็ทำให้ครอบครัวเดือดร้อนเช่นกัน เนื่องจากภาระที่จะต้องใช้จ่ายมีมากแต่รายได้ลดลง จึงทำให้เกิดการประท้วง เช่น การประท้วงของพนักงานจากโรงงานแห่งหนึ่ง ทำการปิดถนนเพื่อประท้วง ซึ่งทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไปอย่างมาก และยังมี

ผลทำให้การติดต่อค้าขายหยุดชะงัก และนี่ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมถึงการไม่ยึดถือหลักปฏิบัติร่วมกัน

2) รูปแบบการปกครองประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง นักเรียน และนักศึกษาทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นตรงกันว่า การเลือกตั้งในปัจจุบันประชาชนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากขึ้น โดยเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาดี แต่ประชาชนในต่างจังหวัดจะไม่ค่อยมีความรู้ นอกจากนี้ในการเลือกตั้งก็ยังมี การซื้อเสียง/ขายเสียง โดยเฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการทุ่มเทเงินทองอย่างมากมายมหาศาลเพื่อให้ได้รับเลือกตั้ง เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็ต้องอาศัยตำแหน่งในการถอนทุนคืน ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปเพื่อช่วยแก้ปัญหา การซื้อเสียง/ขายเสียงเป็นความเห็นแก่ตัวของทั้ง 2 ฝ่าย ไม่คิดถึงส่วนรวมที่จะได้รับผลกระทบจากการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ดี ไม่มีคุณธรรม ขาดความซื่อสัตย์ ต่อประชาชนและประเทศชาติ

3) วิถีชีวิตประชาธิปไตย การดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข ต้องปฏิบัติตนไปในทางที่ดี เพื่อตนเองและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น แต่ในสังคมปัจจุบัน คนเรามีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่คิดถึงส่วนรวม การขาดความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน วิถีชีวิตเป็นไปแบบต่างคนต่างอยู่ ต้องช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด

2. ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียนผลปรากฏว่า นักเรียนและนักศึกษาทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ระบบการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีส่วนช่วยสนับสนุนความเป็นประชาธิปไตย การศึกษาทำให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ เกิดความเข้าใจ เชื่อมั่น ศรัทธาเกี่ยวกับประชาธิปไตย นักเรียนและนักศึกษา จำนวน 5 คน ให้ความคิดเห็นว่า การเรียนในโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการสร้างประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนอย่างจริงจังและทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสอดแทรกการเรียนในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมการจัดตั้งสภานักเรียน มีนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 2 คน ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 กิจกรรม ที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมเก็บเงินช่วยชาติฝากธนาคาร เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด ต้องคิดก่อนจ่าย การใช้จ่ายแต่ละครั้งมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ก็มีอีกกิจกรรมที่ได้รับ ความสนใจจากนักเรียน นักศึกษามาโดยตลอดก็คือ กิจกรรมเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ทำให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยอยู่เสมอ